

BŘEVNOVSKÉ ZÁPISY O OSÍDLENÍ POLICKÉHO ÚJEZDU. PŘÍSPĚVEK K PROBLEMATICE PAMĚTNÍCH ZÁPISŮ VE 13. STOLETÍ

MARIE BLÁHOVÁ

K důležitým pramenům církevních dějin, především pokud jde o studium počátků církevních institucí, patří pamětní, též tradiční, zápisy, označované také jako akty. Byly to soukromé zápisy, které si pořizovaly zpravidla církevní instituce o svém založení a o donacích, které donátoři činili ve prospěch kláštera či kapituly, respektive světce, jemuž byl jejich kostel zasvěcen.¹ Tyto zápisy měly jednak zachovat paměť o uvedených událostech pro příští generace, zároveň evidovaly majetek církevních institucí, nikoli ovšem pro potřeby právní – na to jako soukromé zápisy neměly potřebnou průkaznost –, ale pro vlastní evidenci členů instituce, které zavazovaly k péči o majetek darovaný bohu a světci jako patronu příslušného kostela nebo kláštera, aby ho chránili před napadením a zcizením.²

Podobné zápisy se v českých zemích³ objevovaly od 10. století a přezívaly ještě dlouho

¹ Srv. Hägermann, Dieter: Traditionsbücher. In: Lexikon des Mittelalters 8. München 1997, s. 929–930, kde je uvedena i základní literatura. – Tato studie vznikla v rámci Programu rozvoje vědních oblastí na Univerzitě Karlově č. P12, Historie v interdisciplinární perspektivě, podprogram Fontes. Prameny k českým dějinám.

² Tento základní aspekt aktů zdůraznil především Johánek, Peter: Zur rechtlichen Funktion von Traditionsnotiz, Traditionsbuch und früher Siegelurkunde. In: Recht und Schrift im Mittelalter, hg. von P. Classen. Sigmaringen 1977 (=Vorträge und Forschungen XXIII), s. 131–162 (včetně starší lit.), zde s. 145; podobně Václav Vojtíšek v recenzi knihy Hrubý, Václav: Tři studie k české diplomatice, z rukopisu připravil k tisku Jindřich Šebánek. Brno 1936. Časopis Maticе Moravské 60, 1936, s. 530. Na skutečnost, že ve zprávách o založení a nadání klášterů nelze oddělovat aspekty ekonomické, historické a dějin spásy upozornil rovněž Brunner, Karl: Das Zwettler „Bärenhaut“. Versuch einer Einordnung. In: Geschichtsschreibung und Geschichtsbewußtsein im späten Mittelalter, hg. von H. Patze. Sigmaringen 1987 (= Vorträge und Forschungen XXXI), s. 649n.; srv. též Wenta, Jaroslaw: Studien über die Ordensgeschichtsschreibung am Beispiel Preußens. Toruń 2000 (= Subsidia historiographica II), s. 53–55. K tradičním zápisům srv. rovněž Redlich, Oswald: Die Privaturkunde des Mittelalters. München – Berlin 1911 (= Handbuch der mittelalterlichen und neueren Geschichte, Urkundenlehre III.), s. 71–79; Wild, Joachim: Wurzeln und Entwicklungslinien der privaten Siegelurkunden in Bayern (ca. 1150–1250). Mitteilungen des Instituts für österreichische Geschichtsforschung 116, 2008, s. 235–248.

³ Studiu aktů v českých zemích se věnovali především Koss, Rudolf: Kritische Bemerkungen zu Friedrichs Codex diplomaticus et epistolaris regni Bohemiae. Studien zum älteren böhmischen Urkundenwesen. Prag 1911, s. 67n.; Hrubý, Václav: Tři studie k české diplomatice. Brno 1936 (existenci aktů popíral); Šebánek, Jindřich: Úvod. In: V. Hrubý, Tři studie, s. XVIII; Václav Vojtíšek v recenzi knihy V. Hrubého in: Časopis Maticе moravské 60, 1936, s. 522–536; Šebánek, Jindřich – Dušková, Sáša: Česká listina doby přemyslovské. Sborník prací filozofické fakulty Brněnské univerzity (SPFFBU) C 11, 1964, s. 51–72; Kristen, Zdeněk: Pamětní záznam o založení a obnovení kapituly litoměřické. Příspěvek k diplomatickému rozboru českomoravských aktů. Acta Universitatis Palackianae Olomucensis, Historica 2, 1961, s. 69–97; týž: Pamětní zápisy kostela olomouckého a kláštera louckého. Příspěvek k diplomatice česko-moravských aktů. Acta Universitatis Palackianae Olomucensis, Historica 3, 1962, s. 183–195; Fiala, Zdeněk: K počátkům listin v Čechách. Sborník historický 1, 1953, s. 27–45; týž: K otázce funkce našich listin do konce 12. století. SPFFBU C 7, 1960, s. 5–34; Pšíková, Jiřina: Příspěvky k diplomatice vyšehradských listin 12. století. Archivum Trebonense. Sborník studií pracovníků archi-

do doby, kdy již byla v českém právním prostředí běžně používána listina.⁴ Dochovaly se buď na samostatných listech či útržcích pergamenu, většinou dodatečně přeměněné v „listinu“ nebo připojené k listině, častěji však jako inzerty v mladších listinách, rovněž v análech a kronikách, kde demonstrovaly historii založení kostela či kláštera,⁵ ale také samostatně zapsané na volné místo pergamenu v úředních i neúředních knihách.⁶ Přesná evidence dochovaných aktů z českých zemí prozatím neexistuje již proto, že se při podrobném studiu pramenů objevují stále nové doklady jejich existence,⁷ charakter některých písemností zase nebyl dosud spolehlivě určen. K písemnostem, jejichž povaha nebyla dosud podrobněji prozkoumána a přesně definována, patří také „popis hranic statků polického kláštera dochovaný spolu s jinými diplomatickými záznamy z padesátých let 13. století v rukopisu výkladu Písňe písni, chovaném v břevnovské knihovně“, které připomněl Jiří Pražák ve své zásadní studii o aktech v Čechách. Současně ovšem konstatoval, že „jejich povaha však není zcela zřetelná a pravděpodobně máme alespoň u některých z nich před sebou opisy“.⁸ Za pamětní zápisy byly alespoň některé z nich považovány i jinými autory, včetně editorů příslušného svazku českého diplomatáře.⁹

Rukopis, v němž jsou tyto zápisy uvedeny, je, jak již bylo konstatováno, opis Výkladu na Písň písni z pera populárního teologa 12. století Honoria Augustodunensis¹⁰ (1080–1154) pořízený někdy v první polovině 13. století. Dnes je rukopis uložen

vu a jeho badatelů, 1973, s. 1–43; Pražák, Jiří: Privilegium Přemysla I. pro Doksany a jeho konfirmace z roku 1276. Sborník archivních prací (SAP) V/1, 1955, s. 160–203; týž: Ke kritice českých aktů XII. století. Sborník archivních prací VIII/1, 1958, s. 130–151; týž: Diplomatické poznámky k litomyšlské listině krále Vladislava I. In: Sborník příspěvků k dějinám Litomyšle a okolí. Pardubice 1959, s. 9–32; týž: Rozšíření aktů v přemyslovských Čechách. K počátkům české listiny. In: Collectanea opusculorum ad iuris historiam spectantium Venceslao Vaněček septuagenario ab amicis discipulisque oblata – Pocta akademiku Václavu Vaněčkovi k 70. narozeninám. Praha 1975, s. 29–40; týž: Privilegium pervetustum Boleslai. In: Milénium břevnovského kláštera (1993–1993). Sborník statí o jeho významu a postavení v českých dějinách, red. I. Hlaváčková, M. Bláhová. Praha 1993, s. 14–16; Hledíková, Zdeňka: Ke kulturním poměrům vyšehradské kapituly počátkem 13. století. Folia historica Bohemica 2, 1980, s. 129–183, zvl. s. 133; Bláhová, Marie: Zakládací listina staroboleslavské kapituly. Pamětní tisk k 950. výročí první písemné zmínky o Břeclavi. Břeclav 1996, s. 9–13; týž: Funkce a pramenná hodnota pamětních zápisů středověkých církevních institucí. Tak zvaná zakládací listina kláštera Třebíčského. In: Ve stopách sv. Benedikta. Sborník příspěvků z konference Středověké kláštery v zemích Koruny české ve dnech 24.–25. května 2001 v Třebíči. K vydání připravili L. Jan a P. Obsůsta. Brno 2002, s. 97–111.

⁴ K tomu srv. Bláhová, Marie: Pamětní zápisy (akty) v českých zemích od konce 10. do konce 13. století. In: Historia Slavorum Occidentis. Czasopismo historyczne (Časopis historický) 2012, nr 1(2), s. 72–84.

⁵ K historiografickému typu historiae fundationum monasteriorum srv. Kastner, Jörg: Historiae fundationum monasteriorum. Frühformen monastischer Institutionsgeschichtsschreibung im Mittelalter. München 1974. K souvislostem s tradičními knihami a dalšími písemnostmi spíše hospodářské povahy srv. též Dienst, Heide: Regionalgeschichte und Gesellschaft im Hochmittelalter am Beispiel Österreichs. Wien 1999, s. 105–118. K faktografické spolehlivosti (či spíše nespolehlivosti) výkladů o založení klášterů srv. zvl. Reindel, Kurt: Erste Klostergründungen in Bayern. In: Spindler, Max: Handbuch der bayerischen Geschichte I. München 1967, s. 153; Koller, Heinrich: Die Gründungsurkunden für Seitenstetten. AfD 16, 1970, s. 52. Ke vztahu k diplomatickým textům srv. Lhotsky, Alphons: Quellenkunde zur mittelalterlichen Geschichte Österreichs, MIOG Erg.-Bd. XIX. Graz – Köln 1963, s. 243.

⁶ Způsoby dochování aktů eviduje Pražák, Jiří: Rozšíření aktů v přemyslovských Čechách, s. 29–40.

⁷ Srv. například Bláhová, Marie: Tradiční zápisy v klášterní historiografii doby přemyslovské. In: Pocta Stanislava Balíkovi k 80. narozeninám. Acta historico-iuridica Pilsnensia 2008, ed. Vilém Knoll. Plzeň 2008, s. 55–65.

⁸ Srv. Pražák, J.: Rozšíření aktů, s. 33.

⁹ Codex diplomaticus et epistolaris regni Bohemiae V, 1, inde ad a. MCCLIII usque ad a. MCCLXVI, edd. Jindřich Šebánek et Šáša Dušková. Praha 1974 (dále cituji CDB).

¹⁰ Přívlástek „Augustodunensis“ bývá obvykle spojován s Autunem ve Francii. Pravděpodobně však jde o Augšpurk, jak ukázal Huemer, Johann: Zur Geschichte der mittellateinischen Dichtung. Heinrici Augustodunensis Planctus Evae. In: Jahresbericht über das k. k. Staatsgymnasium im II Bezirke im Wien, 24, 1890–91, s. 5–8. Tuto hypotézu potvrdila mj. Flint, Valerie I. J.: Heinricus of Augsburg and Honorius Augustodunensis: Are They the Same Person?. Revue Bénédictine 92, 1982, s. 148–158, přetisk in: Flint, Valerie I. J.: Ideas in the Medieval West. Text and their Context. London 1988, s. VI. K této interpretaci se přiklání rovněž Menhardt,

v Knihovně benediktinského kláštera sv. Vojtěcha a sv. Markéty v Břevnově, která je deponována v Národní knihovně České republiky.¹¹ Honoriův text je napsán úhledně jednou rukou, kniha je svázaná pouze do pergamenových desek. Středověké vlastnické poznámky odkazují jednoznačně na břevnovský klášter. Text, nadepsaný zde *Tractatus super Cantica canticorum*, je uveden soupisem kapitol, který začíná na předním přideštití a pokračuje na dalším foliu. Vlastní text je uveden barevnou iniciálou („D“). Dále jsou zvýrazněny začátky odstavců a některá slova v textu červenými, fialovými nebo modrými iniciálami. Výklad končí pěti řádky na zadním přideštití, po nich následují ještě tři oslavné verše na Píseň písní.

Na zbývajícím volném místě pokračuje bez přerušení jinou, o něco mladší rukou, patnáctiřádkový zápis o vymezení hranic mezi majetkem polického kláštera P. Marie, založeného břevnovským klášteřem na pozemcích, které mu daroval Přemysl Otakar I.,¹² a statky sousedů, Petra, syna Sezemova, a Rubina.¹³ Zápis nemá žádný úvod, pouze písmeno „C“, představující zřejmě monogramatickou invocaci. Pak zápis jen suše konstatuje *Hec sunt mete bonorum domus sancte Marie Policensis et domini Petri, filii Sezeme et domini Rubini*. Hranice jsou vymezeny tokem řeky Metuje s jejími přítoky a horami (Stěny a Javor). Ani na konci zápisu nejsou uvedeny podrobnosti, které by naznačily dobu, okolnosti a účel pořízení tohoto zápisu. Záznam neuvádí ani případné svědky. V souvislosti s následujícími texty z padesátých let 13. století bývá tento zápis vztahován k polovině padesátých let 13. století, objevilo se však i datování do starší doby.¹⁴

Další zápisy jsou na zadní straně desek. Celkem zde je šest zápisů, které zabírají celou plochu desky. Jsou psány všechny stejnou rukou druhé poloviny 13. století, odlišnou od obou předchozích. Pergamen je však v horní polovině silně poškozen, pravděpodobně vlhkem, takže tmavohnědé skvrny místy zcela znemožňují identifikovat text, který na pergamenu původně byl.¹⁵ Vzhledem k tomu, že zápisy jsou stejného typu a obdobného obsahu, podařilo se Václavu Vladivoji Tomkovi a Josefu Emmlerovi zjistit jejich obsah, mimo jiné asi i díky tomu, že na počátku osmdesátých let 19. století nebylo zřejmě

Hermann: Der Nachlaß des Honorius Augustodunensis. Zeitschrift für deutsches Altertum und deutsche Literatur 89, 1958, s. 42. Srv. rovněž Dunphy, Graeme: Honorius Augustodunensis. In: Encyclopaedia of the Medieval Chronicle, ed. G. Dunphy. Leiden – Boston 2010, s. 813. Obraz o oblíbě a rozšíření Honoriova díla podává značný počet došných dochovaných rukopisů. Srv. Garrigues, Marie-Odile: L'Œuvre d'Honorius Augustodunensis: Inventaire critique 1–3. Abhandlungen der Braunschweig. Gesellschaft 38, 1986, s. 7–136; 39, 1987, s. 123–228; 40, 1988, s. 129–190.

¹¹ Národní knihovna ČR, rkp. č. 295 (Honorius August., *Cantica canticorum*).

¹² Otázkou nabytí Policka břevnovským klášteřem a rozsahu klášterního majetku v této oblasti se podrobně zabýval Tomek, Václav Vladivoj: Paměti újezdu polického. Památky archeologické a místopisné 2, 1857, s. 205–207.

¹³ Zápis je celý otištěn in: Regesta diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae (dále cituji RBM), pars II, Annorum 1253–1310, ed. Josef Emler, Praha 1882, č. 85, s. 33n. s datem „Cc. 1255 (?)“; rovněž v CDB V,1, č. 65, s. 127 se stejným datem. Přehled majetku břevnovského kláštera v této oblasti podává rovněž Urbánek, Rudolf: Legenda t. zv. Kristiána ve vývoji předhusitských legend Ludmilských a Václavských a její autor, I,2, Praha 1948, s. 499n.

¹⁴ Srv. RBM II, č. 85, s. 33n.; CDB V,1, č. 65, s. 127. K tomu srv. Tomek, W. W.: Paměti újezdu Polického, s. 206–207 (datuje popis do doby po roce 1253). Romuald Schramm vztahoval tento zápis k datu darování pozemků v polickém újezdu břevnovskému klášteři v roce 1213, které se ovšem opírá o listinné falzum zhotovené na jméno Přemysla Otakara I., jímž se břevnovský klášter zřejmě snažil prosadit své nároky na území v polickém újezdu včetně těch, která nevlastnil. Srv. Urbánek, R.: Legenda t. zv. Kristiána, s. 100. Srv. Schramm, Romuald: Regesten zur Geschichte der Benediktiner-Abtei Břevnov-Braunau in Böhmen I. Studien und Mittheilungen aus dem Benediktiner-Orden mit besonderer Berücksichtigung der Ordensgeschichte und Statistik 3,1. Wien 1882, s. 71, k roku 1213.

¹⁵ Stejně poškozena je i přední deska knihy, na níž byl rovněž text, nyní zcela nečitelný. Vzhledem k tmavě hnědé barvě skvrn, pod nimiž až na výjimky neprosvitají ani nepatrné stopy písma, nelze vyloučit, že v minulosti bylo pro zvýraznění písma použito chemických prostředků.

poškození ještě tak silné, takže Josef Emler mohl v edici uvést i části dnes zcela ztraceného textu.¹⁶ S pomocí Emlerova textu, opisu břevnovského archiváře 19. století,¹⁷ a asi také kombinací dochovaných částí jednotlivých zápisů mohli Jindřich Šebánek a Sáša Dušková zápisy z velké části rekonstruovat a v sedmdesátých letech minulého století publikovat v českém diplomatáři.¹⁸

V prvním zápisu datovaném 9. srpna 1254 věnuje břevnovský opat Martin (1253–1278) svému věrnému Útěchovi les na Policku podle dědičného neboli německého práva, aby ho vykácel a osadil lidmi, za což měl mít dědičnou rychtu a mlýn v nové osadě. Prvních 16 let měli být osadníci osvobozeni ode všech platů, po šestnácti letech měl každý lán platit půl hřivny stříbra a šest korců obilí (po dvou korcích pšenice, žita a ovsu). Dávky z každého šestého lánu měly připadnout rychtáři.¹⁹ Další zápis, datovaný 9. prosince 1256,²⁰ jen odkazuje na předchozí s tím, že se týká darování za stejných podmínek Němci Wikmanovi. Třetí zápis (15. března 1256), pokud ho bylo možno rekonstruovat, se týkal obdobného darování lesa pro Němce Bertolda s tím, že Bertold nemá podléhat žádnému rychtáři, ale má být i se svými lidmi svobodný a sloužit pouze břevnovskému opatovi. Za to měl držet jeden mlýn a hospodu.²¹ Bezprostředně na tento zápis navazuje darování „podle téhož práva“ pro Rudigera „mechanika“ pravděpodobně z téhož dne. Lhůta byla opět stanovena na šestnáct let.²² V pátém zápisu datovaném 31. srpna 1255 daroval opat Martin vymezenou část lesa polického kláštera za obdobných podmínek Němci Frichelinovi.²³ Lhůta, po kterou byli osadníci osvobozeni od dávek, byla v tomto případě stanovena na 15 let. Kromě stejných příjmů jako v předchozích listinách, které měl dostávat od osadníků (půl hřivny stříbra pražské váhy a po dvou měřících pšenice, žita a ovsu z každého šestého lánu a svobodný lán s mlýnem a hospodou), uvádí zápis rovněž třetinu příjmů ze soudu, přičemž dvě třetiny měla dostávat komora břevnovského kláštera. Poslední zápis, datovaný 4. září 1255, obsahuje darování části polického lesu na vykácení a rychtářský úřad Němci Konrádovi.²⁴ Zápis výslovně zmiňuje, že založení vesnice, stejně jako mlýn, který měl Konrád držet, nesmí být ke škodě okolních vsí.

Zápis o vymezení hranic pozemků polického kláštera je zřejmě skutečně pamětním zápisem, který si pořídil břevnovský klášter pro svoji potřebu. Oprávněně je v záhlavním registru v českém diplomatáři uveden jako *Memoria, in qua mete bonorum ... describuntur*.

Odlišný charakter však mají zápisy na zadní straně desek knihy. Na první pohled je zřejmé, že to nejsou originální zápisy klášterní „paměti“, ale opisy jednotlivých písemností. Zápisy nenásledují po sobě chronologicky, jsou psány jednou rukou, zjevně najednou, některé jsou kráceny, když se v nich opakují informace uvedené v předchozím zápisu. Formulace prvního a pátého zápisu, kde byl zjevně reprodukován celý text předlohy, má charakter úřední písemnosti: Chrismon v úvodu, notifikaci, obecnou adresu, intitulaci s devoční formulí, dispozici a dataci, první zápis obsahuje i koroboraci. Nejsou to tedy

¹⁶ Srv. RBM II, č. 39, s. 17; č. 91, s. 35; č. 67, s. 26. Na zápisy upozornil Josefa Emlera právě Václav Vladivoj Tomek, který je použil při zpracování svých prací k dějinám Police nad Metují, především Tomek, W. W.: *Paměti újezdu polického*, s. 200–213; *týž: Příběhy kláštera a města Police nad Medhuji*. Praha 1881, s. 9–12.

¹⁷ Srv. poznámky o dochování jednotlivých zápisů v CDB V,1.

¹⁸ CDB V,1, č. 33, s. 72n.; č. 51–52, s. 106n.; č. 72–73, s. 136–138; č. 98, s. 173; Národní archiv, Benediktini-klášter Břevnov, sign. RB Břevnov cap. 915. R. Schramm uvedl ve svých *Regestech* z těchto zápisů pouze svěření části lesa Němci Wikmanovi. Srv. Schramm, R.: *Regesten zur Geschichte*, s. 77 (k roku 1256).

¹⁹ Srv. CDB V,1, č. 33, s. 72n. K tomu Tomek, W. W.: *Příběhy*, s. 11.

²⁰ Datum je dnes nečitelné. Editoři zápisu v CDB V,1 (č. 98, s. 173) je uvádějí s otazníkem.

²¹ *Tamtéž*, č. 72, s. 136n.

²² *Tamtéž*, č. 73, s. 137n.

²³ *Tamtéž*, č. 51, s. 106.

²⁴ *Tamtéž*, č. 52, s. 106n.

soukromé zápisy klášterní „paměti“, ale opisy listin. V záhlavních regestech kritické edice v diplomatári jsou také tyto zápisy uvedeny jako opatření opata Martina (*Martinus, abbas Brevnoviensis, ... confert*). Ostatní zápisy jsou označeny jako *Memoria donationis*.²⁵ Tyto zápisy jsou však zjevně kráceny, uvedené odkazy (*sub eodem tenore*) ukazují na to, že jejich předlohy byly formulovány obdobně jako obě listiny opsané in extenso. Záznamy tudíž nejsou pamětní zápisy, ale zkrácená znění listin.²⁶

Z textů připsaných do břevnovského rukopisu výkladu Honoria Augustodunensis na Píseň písní lze tedy za pamětní zápisy (akty) považovat pouze zápis o vymezení hranic, ostatní jsou opisy, eventuálně registry, úředních písemností, listin břevnovského opata Martina pro lokátory vesnic v polickém újezdu. Ačkoli i listiny měly vedle své funkce právní a společenské také funkci memoriální, nelze jejich opisy zařadit mezi pamětní zápisy.

O účelu pořízení těchto opisů lze jen spekulovat. Opat Martin chtěl zřejmě pro sebe a své nástupce uchovat seznam pozemků, které poskytl lokátorům pro založení nových vesnic, a povinností, které měli osadníci vůči klášteru, zvláště když se plnění těchto povinností o patnáct nebo šestnáct let odkládalo. Důvody pořízení těchto opisů byly především ekonomické. Opat potřeboval pro sebe a své nástupce soupis majetku poskytnutého lokátorům pro založení vsí, z něhož se za patnáct či šestnáct let měly vybírat dávky, nejen proto, aby klášter měl přehled o svém majetku, ale také proto, aby během oněch patnácti nebo šestnácti let nevznikly pochybnosti o výši a složení poddanských dávek.

Co bylo předlohou těchto opisů, nelze rovněž spolehlivě zjistit. Protože si však břevnovský klášter zcela jistě nevedl registra – ta v té době nebyla ještě v Čechách známa –, mohly to být nejspíše originály listin pro lokátory. Těto hypotézy sice poněkud brání skutečnost, že zde byly najednou opsány listiny vydané během tří let, že by si je příslušný činitel kláštera musel vypůjčit od lokátorů, pokud ovšem nebyly listiny deponovány v klášterním archivu, což je pravděpodobné. Proč byly texty lokačních listin opsány právě na desky rukopisu Honoriova výkladu o Píseň písní, již opět nezjistíme. Nebyla to klášterní úřední kniha ani „řádová kniha“, do nichž si kláštery opisovaly texty, které potřebovaly pro svůj provoz.²⁷ Opis těchto zápisů právě do této knihy lze vysvětlit snad jen vysokou cenou a vzácností pergamenu a skutečností, že tento rukopis s volným místem na pergamenových deskách byl právě po ruce.

Břevnover Eintragungen zur Besiedlung des Policer Sprengels. Beitrag zur Problematik der Traditionsnotizen im 13. Jahrhundert

Die Studie befasst sich mit den Eintragungen im Manuskript des Kommentars zum Hohenlied des populären Theologen des 12. Jahrhunderts Honorius Augustodunensis, das aus der ersten Hälfte des 13. Jahrhunderts stammt und in der Bibliothek des Benediktinerstifts des hl. Adalberts und der hl. Margareta in Břevnov aufbewahrt wird (Knihovna kláštera benediktinů v Břevnově, Manuskript Nr. 295 - jetzt in der Nationalbibliothek der

²⁵ Memoria donationis, Sr. záhlavní registry všech výše uvedených záznamů v CDB V,1.

²⁶ Jako opisy označil tyto zápisy také Urbánek, Rudolf: *Legenda*, s. 499n.

²⁷ Obsahovaly obvykle reholi, kalendář, komputus, někdy i liturgické a teologické texty, historii kláštera, texty a zápisy ekonomické a právní povahy. Příkladem může být třeba Opatovický rukopis uložený dnes v Rakouské národní knihovně ve Vídni, č. 395, nebo známý Codex gigas (Královská knihovna ve Stockholmu, sign. Cod. Holm. 148).

Tschechischen Republik deponiert). Die Eintragungen stammen aus den 50-er Jahren des 13. Jahrhunderts und betreffen den Besitz des Klosters Police, das von dem Kloster Břevnov auf dem von Přemysl Ottokar I. ihm geschenkten Lande gegründet wurde. Die Eintragungen werden als Traditionsnotizen betrachtet, ihr Charakter ist jedoch nicht völlig eindeutig. Eine Analyse der Eintragungen zeigte, dass die erste davon, eine Beschreibung der Eigentumsgrenzen des St.-Marien-Klosters Police auf dem hinteren Vorsatzblatt des Manuskripts, tatsächlich eine Traditionsnotiz ist, die vom Kloster Břevnov für seinen eigenen Bedarf verfertigt wurde. Weitere Eintragungen, die auf der hinteren Seite des Buchdeckels stehen, sind Kopien von vollen oder abgekürzten Urkundentexten für Dorflokatoren im Policer Sprengel. Die Kopien wurden wahrscheinlich aus ökonomischen Gründen verfertigt, damit die Äbte des Klosters Břevnov einen Überblick über den Klosterbesitz erlangen, der den Lokatoren zur Dorfgründung gewährt wurde, und damit nach dem Ablauf der Frist, in der die Ansiedler in neu gegründeten Dörfern von Abgaben befreit waren, keine Zweifel bezüglich der Höhe und der Zusammensetzung der Abgaben entstehen.

Břevnov Records of Settlement of Police's Region. Contribution to the Issue of the Traditional Records in 13th century

Analysis of records of the establishment of villages in Police's Region recorded in the 13th century manuscript of Commentary on the Song of Songs by Honorius Augustodunensis stored in the library of Břevnov Monastery (deposited in the National Library of Czech Republic).